

La participació ciutadana

Gairebé tots els ajuntaments catalans amb més de 10.000 habitants (concretament un 98,9 %) disposen d'òrgans destinats a la participació ciutadana. Es tracta d'una tendència en augment: només en un any, durant el 2007, es van crear el 10 % d'aquests òrgans, segons dades del Panell de Polítiques Públiques elaborat per la Fundació Carles Pi i Sunyer. La participació ciutadana no es limita, però, només als ajuntaments sinó que es pot trobar en els diferents nivells de l'Administració i prendre formes tan diferents com ara la gestió d'un equipament de barri, per exemple, d'un casal a càrrec dels veïns; les macroenquestes com la que actualment ens demana

el parer sobre com reformar la Diagonal, o la presentació d'una iniciativa legislativa popular d'un conjunt de ciutadans perquè se sotmeti a votació en el Parlament. En el curs d'Els Juliols «La participació ciutadana: un procés d'aprenentatge i transformació social» que es va impartir aquest estiu a la UB, en col·laboració amb la Diputació de Barcelona, es va analitzar de quina manera i fins a quin punt es dona realment la participació ciutadana en un país on l'abstenció en les darreres eleccions, al Parlament europeu, va ser de més del 63 % i on és habitual parlar del desinterès per la política i d'una tendència creixent a l'individualisme.

dana a Catalunya

Text:
Núria Quintana i
Marta Casellas

Fotos:
Marta Casellas

És en l'Administració local on estan en marxa més processos de participació ciutadana i aquest va ser el principal àmbit d'anàlisi del curs d'Els Juliols. Així, en els ajuntaments catalans trobem consells sectorials, comissions de treball, de seguiment, consells territorials de barri o districte, etc. i, segons dades del Panell de Polítiques Públiques, s'utilitzen canals de participació diversos com ara enquestes, fòrums de discussió o qüestionaris de consulta web. Una altra cosa és l'efectivitat de tots aquests meca-

nismes. «La mitjana d'òrgans de participació per municipi és de 9,7; per tant, la conclusió és que aquests òrgans no deuen funcionar, sinó tot Catalunya hi participaria», va afirmar en el curs el professor de Ciència Política de la UB i investigador de la Fundació Carles Pi i Sunyer Jaume Magre. El que s'ha fet és «institucionalitzar la participació, s'ha burocratitzat», afegix aquest investigador.

Un dels ponents del curs d'Els Juliols, Quim Brugué, professor de la UAB i subdirector de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP), va afirmar que aconseguir la participació ciutadana «està costant molt, però és normal que sigui així; canviar les mentalitats organitzatives no és gens fàcil; hi ha dificultats de fons». Quim Brugué relaciona la participació ciutadana amb l'evolució dels models d'Administració pública: «A partir de la crisi del petroli de l'any 1973 l'economia comença a caure, i també cau l'estat del benestar que mantenia una mena de pacte de no-participació del ciutadans, que esperaven a canvi que l'Estat en millorés els nivells de vida». Segons Brugué, a partir d'aleshores hi ha hagut tres períodes amb respostes diferents per mantenir l'estat del benestar: durant els anys setanta i vuitanta van haver-hi programes de reforma de l'Administració pública, en què prevalien l'eficiència i el fet de tractar tots els ciutadans igual per vetllar per l'equitat. En una fase posterior, es parla de *modernització* i d'un nou paradigma, una nova gestió pública: l'Administració s'emmiralla en les empreses privades i s'emfasitzen les idees d'economia, eficiència i eficàcia. Segons Quim Brugué, ara estaríem en una nova etapa en què el repté seria no tant ser més eficients sinó ser intel·ligents per afrontar la complexitat de les

És en l'Administració local on estan en marxa més processos de participació ciutadana

societats actuals. Aquesta complexitat requeriria establir relacions amb altres administracions i amb l'exterior, amb la societat civil, i aquí és on entraria en joc la participació ciutadana. Un exemple concret seria com les administracions han menystingut històricament el coneixement sobre els equipaments públics que tenen els ciutadans que els utilitzen, segons apunta un altre ponent del curs, el tècnic de l'Oficina de Participació Ciutadana de la Diputació de Barcelona Jaume Gatell. Actualment es tractaria d'incorporar aquest coneixement dels usuaris, cosa que hauria de permetre millorar la gestió.

El dret de participar

Tant la Constitució espanyola com l'Estatut de Catalunya, aprovat el 2006, parlen del dret dels ciutadans a participar en els afers públics directament, i no només a través dels representants que elegeixin. L'Estatut afirma que «els poders públics han de promoure la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de

les polítiques públiques, i també la participació individual i associativa en els àmbits cívic, social, cultural, econòmic i polític». Si ens fixem en la Carta municipal de Barcelona, s'hi afirma que l'Ajuntament garanteix la participació i s'estableixen mecanismes com ara l'audiència pública i organismes com el Consell de Ciutat.

Ara bé, el mateix Brugué explica les dificultats per arribar a un «nou tipus d'Administració» que sigui participativa. «Culturalment implica que ha d'haver-hi un diàleg del qual no en surti un guanyador; políticament els gri-

sos costen d'explicar i el quecedeix és vist com una mena de covard; a més entre tots hem creat una societat molt individualista i els ciutadans entenen la participació com una carta al Reis i si no aconsegueixen el

que volen diuen que no serveix per a res». Val a dir que la participació tindria entre les conseqüències positives un vessant «educatiu» de manera que serviria per «posar límits» als diferents actors que hi intervenen, segons Brugué.

Durant el curs també es van assenyalar els obstacles a la participació que provenen de la mateixa Administració pública que l'hauria de promoure: «Moltes vegades no hi ha una claredat de raons de per què es vol la participació i es fa perquè hi ha una partida de diners amb aquesta finalitat o perquè està de moda», va dir el mateix Brugué. Jaume Magre, al seu torn, va afirmar que el fet que la participació sigui escassa es deu a la mateixa estructura de l'Administració. Esmenta factors com ara que «el ciutadà no sap qui té la responsabilitat de res» quan s'enfronta a l'estructura de l'Administració, o que la informació que haurien de subministrar les

administracions és «escadussera i difícil de trobar». L'investigador assenyala també que el que és difícil és assolir una participació «real, aferrada al territori». En aquest sentit creu que «són els lligams i el capital social els que provoquen participació».

El camí que s'ha de recórrer entre la institució i el ciutadà també es va abordar durant el curs des del punt de vista del màrqueting. Xavier Fähndrich, professor associat de la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de la UAB, i de Periodisme, Publicitat i Relacions Públiques de la URV, afirma que «cal saber copsar quina o quines són les motivacions per tal que els ciutadans decideixin participar de manera espontània i s'impliquin, ja que sempre trobaran mil coses més interessants a fer amb el seu temps lliure. S'ha de ser conscient que es competeix amb el Corte Inglés i la platja». Segons Fähndrich, «el ciutadà ha d'estar informat correcta-

«Destacat destacat
Destacat des tacat Des
tacat destacat Destacat
desta cat Destacat
destacat»

